

Nro. 47.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden December 10-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

A' Mólki Sz. Benedek Szerzetes Rendnek
Abbása Eő Császári Királyi Felsege előtt
azért esedezvén, hogy nékie kegyelmessen enge-
dódják meg, ottan, a' Gymnasiumbéli tanítás
mellett, egy nevelő és convictus béli institutumot
is felállítani, ' azt Fels. Úruunktól nemcsak meg-
nyerte, hanem egyszersmind igen kegyelmes ki-
fejezésekkel való Cs. Kir. petsétes levelet is nyert
az eránt. — Ez a' Convictus a' múlt November
7-ik napján, a' Kerületbéli Kapitánynak, számos
fő méltóságú személyeknek, és azoknak a' szü-
léknek jelenlétekbén nyittatott fel, a' kik fiaikat

azon köz hasznú institutumnak által adták, és közönségesen azt reménylik, hogy a' mostani tudós Apatúrnak igazgatása alatt, ennek a' nevelő háznak nagy haszna fog lenni.

Az Ollmützi Érsek választására rendeltetett Csász. Kir. Commissarius, az egyesült Austriai és Cseh Országi Cancelláriának fő Cancellariusza Gróf *Ugarte* Eő Excellentiája, a' múlt Novemb. 23-ik napján Ollmützbe érkezvén, azon hólnap 26-ikán az oda való Érseki Káptalan az Érsek választásához fogott, és köz megegyezéssel a' Königgratzi Püspököt Gróf *Trautmannsdorf*ot választotta azon fő papi méltóságra, a' nevezett Cs. Kir. Udvari Commissarius nagy meglelégedésére.

Azonkívül, hogy a' Fels. Prussziai és Baváriai uralkodó Királyok, *Albert* Szakszóniai Kir. Hertzeg, *Ferdinand* Würtembergi Hertzeg, és a' Thurn 's Taksisi uralkodó Hertzeg, a' Csász. Kir. Udvari leg főbb Posta Hivatalnál, nevezetesen a' Posta Szekér Directiójánál szolgáló 's controllírozó Posta tisztnek, és az Erfurti tudós Társaság egyik érdemes tagjának *Crusius Krestely* Úrnak, az Austriai Császári Státusok typographicus Posta lekszikonjának kikészítésében mutatott nagy érdemeit nem tsak megesmerték, hanem annak szerzőjét különbkülönbféle módon meg is ajándékozták, és most minekutánna azon betses munkáját tökéletesen elvégzette volna Fels. Urunknak kedves testvér öttse *Antal* Cs. Kir. Fő Hertzeg a' Német Rendnek nagy mestere is azon munkát igen kegyelmesen venni, 's annak szerzőjét egy igen betses tobáktartóval meg ajándékozni méltóztatott.

A' Zemlinből, vagy Zimonyból ide jött tudósítások szerént, a' Török Armádiánál lévő Muzulmannok seregenként mennek vissza hazájokba, és sem igiretek, sem fenyegetések által nem engedik magokat vissza tartóztatni, a' téli időben való hadakozáshoz tellyességgel nem szokván. Az Azsiából való török katonaság legelső volt a' haza való menetelbe. A' Kapután Basa vagy Török Admiralis is vissza ment Konstantinápolyba a' fekete tengerből, nem bóldogulhatván a' Heracliai pártos Basa *Aly Mollának* megfogattatásában, kinek értésére esvén, hogy az uralkodó Zultán őtet meg sinoroztatni igyekszik, egy kis tsónakon Krimiába szökött; ellenben egy más pártos Basa támadt fel Siriában, a' ki Alexandrette vidékén sok prédálást viszen végbe, melly miatt kénytelenek voltak az ott letelepedett külföldi kereskedők onnan elfutni.

Magyar Ország.

Posonyban e' most folyó Karátsony havának 3-dik napján a' 31-ik, azon hólnap negyedikén a' 32-ik, és azon hólnap 5-ik napján a' 33-ik gyűllést tartották az ott lévő Tek. Karok és Rendek a' Felséges Nádor Ispány Eő Csász. Kir. Fő Hertzegsége jelen nem léte alatt, az Ország Fő Tárnok Mestere Korompai Gróf *Brunsvik József* Eő Excel-enciája előülése alatt.

A' múlt November 26-ik napján a' Pesti Kir. Universitas egyik igen érdeemes, de már az örök-kévalóságba által költözött tagjának, néhai *Winterl Jakab* Királyi Tnnátsosnak, és a' Chémiában 's Botanikában vólt tudós Professornak emlékezet napja tartatott, a' melly alkalmatossággal

azon tudományoknak mostani közönséges és rendes tanítója *Schuster János* Úr, a' meg holt érdemeinek magasztalására igen szép és gyökeres orátziót mondott.

Tekint. Vass Vármegyének a' Stajer Ország mellett lévő helységből *Allhauból* következő kedvetlen újság jött hozzánk: —

„Nyoltzad naptól fogva az én egész gyülekezetem a' marha dög miatt kordonnal, az az bátorságra ügyelő! vigyázattal van körülvéve. Ez a' marha dög a' mi vidékünkön annyira elhatalmazott, hogy sok paraszt lakosoknak egy darab marhája sem maradt az istállójokban. A' sertések közt is nagyon uralkodik ez a' dög a' mi vidékünkön, mellyeknek elsőben is veres hólyag támad a' hasokon, azután minden evésre való kedvek el vész, harmad nap múlva a' hasokon támadt veres hólyag meg feketedik, 's meg döglenek. A' vidékünkön lakó tzigányok az illy elhullott sertésekből nagy vendégséget szoktak ütni.

Frantzia Birodalom.

A' Fr. Monitörnek 21 dik Novemberi darabjában következő tudósítás fordul elő Amérikának nevezetes városából *Carraccasból*:

„Meg érdemlik, úgymond, a' Spanyolok, hogy minden pallérozott nemzetek és emberek őket útálják, a' kik a' fekete rabszolgákat is pártosságra ingerlik, és második St. Domingot akarnak azon szép tartományból tsinálni. De szabad seregek állítatnak fel a' Spanyol Országból származott lakosok ellen, mellyek meg fogják nékiek mutatni, hogy nem bánhatnak a' szü-

letett Amérikabéliekkel akként, mint bánnak az Anglusok az Irlandusokkal. Hogy ha mi (így szólnak a' Carraccasi tudósítók) a' Spanyol Ország járma alól tökéletesen felszabadúlhatunk, sok idegen emberek fognak a' mi ditsőséges földünkön letelepedni, és mi akkor a' mi gazdag terméseinkel, úgymint a' nádmézzel, kafféval, indigóval, gyapottal, jóféle dohánnal, kakaóval s. a. t. szabadon kereskedhetünk, A' mi levegőnk egészséges, a' meleg mértékletes, és nállunk mindenkor kellemetes tavaszi idő uralkodik.

Az Augspurgi Confessián lévő Párisi Gyülekezet a' múlt November 24-ik napját szépen meginnepelte, azon napon nyitván fel legelsőben, esztendővel ennekelőtte a' *Billetes* nevű úttzában épült új templomjokat, 's akkor tartván abban legelőször istenitiszteletet. Az Isteni szolgálat végződése után a' szűkölködő szegények számára alamisnát gyűjtöttek, kiknek szükségek a' tél kezdetében sokkal több és nagyobb, mint az esztendőnek egyéb részeiben.

A' Fr. Monitörnek 22-ik Novemberi darabjában következő fontos jegyzés tétetett az Anglusokról: —

„*Bollingbrocke* igen tádós és nagy tapasztalású Status Titoknok Angliában azt tanátsolta a' maga hazafiainak, hogy békességben éljenek, semmi háborúba ne keveredjenek, semmi hatalmasságot a' magok szabad tettzések szerént való tengeri törvényeik által meg ne sértsenek, 's bosszúállásra ne ingereljenek, adják meg mindennek a' magáét, és belső erejüket együtt tartásák, mivel ha valaha a' Frantzia Királyi szék-

be egy nagy elméjű ember bé ülhet, bosszút fog rajtok állani, 's Anglia országot egész ájulásba taszítja. “

A' 16 ik Novemberi Tuloni tudósítások azt tartják, hogy az eddig azon Frantzia kikötőhely előtt vigyázaton vólt Anglus hajósereg eltűnt, és tsak néhány ellenséges fregátok maradtak ottan, de hogy azok is távol vagynak azon kikötőhelytől, attól félvén, hogy a' Frantzia hajóseregnek kezure akadnak. — Tsak nem minden nap (így szólnak továbbá azon Tulóni tudósítások) 12 's 13 hadakozó hajók eveznek ki Vice-Admiral *Emeriau* kórmánya alatt a' tengerre, semmit sem ügyelvén az időnek ezen pontjában uralkodni szokott nagy tengeri szélveszekre. Tegnap (úgymond) 12 hajók gyakorlották magokat a' tágas tengeren az evezésben, és tsak alkonyodáskor tértek vissza a' kikötőhelybe, mellyben mindazáltal sokáig vesztegleni nem fognak. — Ennél jobb és a' tengeren való forgásban gyakorlottabb hajósereget soha senki sem látott.

Az Amsterdami 16 ik Novemberi tudósítások szerént, azoknak a' szerentsétlen tengeri katonáknak 's hajós legényeknek a' számok, a' kiket az Angliai Kórmányszék a' szolgálatból elbótsátván, 36 frank úti költséggel a' száraz Európában tsak azért rakatott ki, mivel azok a' vénség és vett sebeik miatt a' hadi szolgálatra alkalmatlannokká lettek, 14 nap alatt 300-ra ment, most pedig 1100-ra nevedett. Ennél nagyobb kegyetlenséget senki sem gondolhat. Ezeken a' tengeri utazás, éhség, szomjúhság, és mezítelenség miatt utolsó szükségre jutott teremtéseken a'

Belgáknak szívek megesvén, őket magok hajlékaikba fogadták, meg ruházták, és mind addig táplálták, míg a' hazájokba való menetelre elegendő erőt kaptak.

Nagy Britannia.

Az Angliai Korona örökös és most Régens Hertzeg, a' múlt hólnapban a' maga palotájába tartott bálban maga egyetlen egy leányával *Sarlotta* Kir. Hertzeg Asszonnyal tántzolván, a' lába meg sikamlott, és a' lába böttykőjét meg sértvén, szobáját őrzi, de másképen is sok fájdalmat szenved a' köszvényben.

November 16-ik napján közönséges gyűllést tartott a' Fels. Királyné mellé adatott Tanáts a' Windsori Kir. kastélyban, melly négy egész óráig tartott, 's annak végződése után mingyárt kurir küldetett a' Régens Hertzeghez Oatlandba, a' hól tudniillik ez a' Fejedelem most tartózkodik.

Hogyha a' ministerek a' Portugalliában lévő Angliai hadi seregek fő verérjének Lord *Wellingtonnak* a' sürgetett segítő hadi népet meg küldik, azon esetre semmi linea truppok nem maradnak Angliában, és az Ország őrizetét egészen az Irriandiai regementekre kell bizni, azok pedig tsupán tartománybeli katonaságból állanak, és valamint ezekre, úgy az Angliai gyalog és, lovas szabad seregekre is nem igen támaszkodhatik a' Kormányzék, az elsőbbekre nem, mivel azok egészen elidegenedtek Angliától, az utólsóbbakra sem, nagyobb hajlandóságok lévén azoknak, a' paradirozásra, mint sem az ellenséggel való szembe szállásra.

A' napkeleti Indiába ment hajókon Madras; kikötőhelyben esett nagy szerentsétlenségről bizonyos és hivatal szerént való tudósítást vett az Angliai Admirálitás, avagy a' tengeri dolgokra ügyelő fő hadi Tanács. Az oda ment 114 hajók között kétőnél többet a' veszedelemtől megmenteni nem lehetett, a' többet mind elborították a' szélveszekből felháborított tengernek hánykódó habjai. Az azokon volt legénység, néhányat kivéven, meg szabadítatott.

A' Hollandiához tartozó Jávai szigeteknek, és Batavia városnak elfoglaltatásokra a' múlt nyáron küldetett expedíziót *Sir Achmütý Sámuél*, *Lord Minto* és *Elliot* kapitány kormányozzák. Hogy ha a' nevezett szigetet, 's annak fő városát Batáviát elfoglalhatják a' Brittsók, igen sokat fognak nyerni, mivel sok bors, nádméz és riskása terem, és sok arany és rézbányák vannak azon szigetben. — Batávia minden Hollandiához tartozó napkeleti Indiai örökségeknek fő városa, mellyet azon helyen építettek vala a' 17 ik században a' szövetséges Belgák, mellyen a' Jukatrai Királyoknak rezidentziájok állott vala. Ez a' szép és népes város szép síkon fekszik, a' Jucatra nevű folyóviz keresztül foly azon, mellynek mind a' két partya tamarinda fával van béültelve, úttzái tágasak, a' házak mind az újabb építő mesterség régulái szerént vannak építve. Annak kikötőhelye olly tágas, hogy egyszersmind 100 hajó is el férhet benne, és 17 sziget vévén azt körül annak semmi tengeri szelek nem árihatnak, a' város kerülete két német mértföld, kőkerítése

magas és erős, 22 bástyával van meg erősítve, mindenkor elegendő katona őrizet fekszik benne, melly leírásból meg lehet ítélni, hogy azon városnak bírására nem egy könnyen, nem is egy hamar juthatnak a' Brittusok.

A' Liverpooli kereskedők magok közt gyűlést tartváu, azt végzették, hogy a' jövő Januárius 7-ik napján kezdődő parlamentális gyűlésnek instántziát adjanak bé az eránt, hogy a' Londoni fő Kormánysház azon Királyi Kabinet béli parantsolatot, mellynél fogva minden más nemzetbéli kereskedő hajók, mellyek más tengeri Hatalmasságoknak kikötőhelyeikbe menni szándékoztak, elsőben is az Angliai kikötőhelybe menni, portékáiktól adót fizetni, és Angliai portékákat, 's coloniális terméseket hajóikra fel venni parantsoltattak, vegye vissza, melly által tudniillik a' N. Britanniai kereskedésnek kimondhatatlan sok kár okoztatik. — Hasonló esedező levelet igyekeznek a' Londoni kereskedők a' Parlamentumnak bé nyújtani, ezek is nagy mértékben érezvén azon kabinetbéli decretumnak káros voltát.

Liverpool, Londont és Bristolt kivévén, legnevezetesebb kereskedő város Angliában, és annak kikötőhelye is igen nevezetes, melly hajdan az Afrikai fekete rabszolgákkal való kereskedés, és a' tengeri zsákmányozás által sok kintset gyűjtött magának. Még most is nagyon kereskedik a' napnyúgoti Indiai szigetekkel.

Spanyol Ország.

A' *Journal de l' Empire* című Párisi újság levelekben egy 26 ik Octoberi Kadikszai tudósítás

van béiktatva, mellynek rövid foglalata a' következőkből áll: —

Tellyességgel semmi reménységünk nintsen, és nem is lehet városunknak ostrom alól való feloldoztatásához, igen számos Frantzia sereg lévén közel hozzánk *Soult* és *Godinot* Frantzia Generálisok vezérlése alatt. Egy hadi tisztnek beszéde szerént, kinek alkalmatossága vólt az ellenséges erősségeknél látásokra, azok felette erősek, kiváltképpen a' Chiclaniai, és Santa-Mariai, mellyeknek elromlott bástyáit egészlen helyre áltották a' Frantziák. — Generál *Godinot*, a' ki a' maga seregével *St. Roch* mellett táborozott, napkelet felé marsírozott.

A' *Gazette de France* tizimű Párisi Zsurnál azt hirdeti, hogy Marsal *Suchet* a' Valentziai kikötőhelyet elfoglalta, és hogy az ő vezérlése alatt lévő Frantzia hadi seregek Valenciával által ellenben, a' *Guadalaquiar* folyó viz bal partyán telepedtenek le, hogy *Blake* Spanyol insurgents Generál, a' vezérlése alatt vólt insurgents ármadiának maradványával, azon folyó viznek jobb partyára vontta legyen magát, 's abban foglaltoskodik, hogy hadi népet újobban megszaporit-hassa.

Olasz Ország.

Az újságon való igen nagy kapásnak kedvetlen példáját adták Oktob. 28-dikán a' Velenzei földön *Belluno* városában. Egész nap tartván a' nagy szélvész és zápor esső, e' miatt a' *Piave* vize annyira megáradott, hogy a' már különben is megavúlt hídat, melly a' város és a' mellette lévő faluk között vólt épülve, Ok-

tob. 29 dikén reggel olyan hirtelenséggel elkapta, hogy a' víz' árjának nézése végett rajta álló 30 vagy 40 embereket is elvitte a' híddal együtt. Néhányak akkor mingyárt a' vízbe veszték; mások gerendákra vagy deszkákra kapván, úgy próbáltak a' partra kimenekedni, melyben némelyek boldogúltak is, mások oda veszték. A' többeket a' hídnak felső részével egy oda 900 lábnyi meszszeségre a' víz közepén lévő porond padra vitte a' víz, a' hol a' minden szempillan-
tati halál' félelmei között éjjeli 1 óráig kéntele-
nítették várakozni, míg megszabadíthatták őket.

A' 9-dik Novemberi tudósítások szerint Sziciliának nevezetes Vulkánusa is rettentőképpen viseli magát a' múlt October 27-dik napjától fogva, és az annak környékén fekvő városokat és helységeket nem kis rémülésbe ejtette. Ez a' tűz okádó hegy Szicilia Országnak minden hegyei közt leg magassabb, 's télen nyáron hóval 's hamuval van bēfedve. Magasságát 10000, kerületét 100000 lépésnire teszik a' tudós utazók. Közönségesen három részre osztatik fel. Az alsó részén számos városok, faluk, mezei házak, szántóföldek, szőlőtermő kertek, 's rétek vannak, a' mellyeken igen jó mézet gyűjtögetnek a' méhek. A' második és középső része sűrű erdővel van körülvéve, melly számos tölgyfából, gesztenye fából, és más gyümölts termő fákból, 's platánusokból áll, és mint valamelly övedzővel, úgy van körül véve. — A' harmadik és legfelsőbb része kopasz, és vagy mély hamuval, vagy nagy jégtáblákkal van bēfedve; ennek közepén van az a' nagy és fenekéig nyúló nyílás vagy lyuk,

mellyen szüntelen, még akkor is, mikor tüzet nem okádik, sűrű fekete és kénköves füst jön ki, melly az annak gyomrában lévő kövér és bűdös kövesmatériából származik. Ez a' Vulkánus ugyan nem dühösködik olly gyakran, mint a' Vezuvius; de mikor meg gyull, ennél sokkal rettentőbb, és sokszor tüzes folyóvizet okád ki a' maga telhetetlen gyomrából, melly mindent, a' mi eleibe akad, meg emészt, 's magával elragad, sokszor igen sok, és egynéhány mázsa nehézségű tüzes köveket is vet ki magából. Illyetén irtództató tüzes folyóvizet, vagy inkább moslékot hányt ki ez a' Vulkánus 1693 dik esztendőnek Januárius holnapjában, melly által 46 városokat 's falukat borítottak el, és 93000 embert fosztatott meg életétől.

Három illy nagy tűzokádó hegyek vannak Európában, úgymint az *Etna* Sziciliában, a' *Vnzuv* Nápolyban, és a' *Hekla* Norvégiának Island nevű szigetében. Ez az utolsó a' két elsőnél szelidebb, télen nyáron hóval és jéggel van béborítva, és 1693 dik esztendőtől fogva meg nem gyulladt, de akkor felette sok kárt tett.

Asiában sokkal több tűzokádó hegyek voltak hajdan, de a' mellyekben vólt kénköves matéria el fogyván, öszve omlottak, és bűdös köves matériával tellyes tavak fakadtak azoknak helyeiken, mellyeknek környékén semmiféle állat nem lakhatik, sőt ha a' madarak azok felett elszállanak is, a' bűdös kő gőzétől a' levegőben meg fojtatván, azon tavakba hullanak. — *Pocock*, *Haselquist*, és *Kotwik* tudós utazók 16-ra tettek azon Ásiai tűzokádó hegyeknek számát.

Niebuhr értelme szerint, *Sodoma*, *Gomora* és a' több azon környékbeli városokat is, mellyekről *Móses első könyvének 19 ik részében* emlékezet tétetik, azon környéken volt Vulkánusokból kijött tüzes folyamot emésztette meg, és azoknak helyeiken dögleletes bűdös köves tók fakadtak fel.

A' 16-dik Novemberi Római tudósítások azt tartják, hogy azon város régiségeinek föld alól való kiásásában igen sok kezek foglalatoskodnak, és hogy azon henyélő emberek, a' kik ennekelőtte koldúlással táplálták magokat, most két kézi munkájokkal keresik kenyereket. — A' ki néhány esztendőktől fogva Róma városát nem látta, most annak változásán, és új ékességein tsadálkozna. Azok az árnyékos fákból tsinált utak, mellyek a' város főbb úttzáin, és a' Kapitolum felé készítették, úgy szinte a' del popolo nevű kapu előtt tsinált sétáló helyeknek szépsége egészen elragadja a' szemeket.

* * *

Az alább írtnak fogfájást gyökerestől kigyógyító Tinkturájának valóságos eredetéről.

Ennekelőtte 32 esztendővel, a' volt Austriai Belgiomnak fő városába Brüsszelbe menvén; 's ott 18 esztendőig tartózkodván, mingyárt a' második esztendőben keserves fogfájást szenvedtem, 's mind addig semmi nyúgodalmam nem volt, míg egyik szem zápfogamat ki nem vonattam. De nem tsak nem segitettem az által magamon, sőt inkább a' több fogaimat is nagyobb

vessedelembe ejtettem, és a' fejem kaponyájá-
meg gyengítettem. Mind ezekre nézve olly gon-
dolat ötlött elmémbe, hogy ez á' mindenekkel
bővölködő áldott föld bizonyosan hozott olly
eszközt, melly ezen kegyetlen fájdalomnak meg-
enyhítésére alkalmas.

Mivel már annakelőtte is sok időt eltöltöttem
a' fűvész és orvos könyveknek olvasásában, el-
tökéllettem magamban egy illy gyógyító szernek
a' természet gazdag tárházában való felkeresésé-
re, és mivel azon időben a' fent nevezett Belgi-
mi fő városban sok Anglia Országi orvos Dokto-
rok tartózkodtak, szerentsém vólt velek meges-
mérkedni, 's velek e' tárgyról gyakorta beszél-
getni. Ők magok is helybe hagyták ugyan az én
gondolatomat, de azt is egyenesen megvallották,
hogy egy illy áldott szert találni nem egy kön-
nyen lehet, mindazáltal mivel lehetetlenségnek
nem tartották, engemet biztatni meg nem szün-
tek.

Arra való nézve a' nékem tanátsólt módok
szerént munkámat elkezdettem, és hat esztendő-
kig való vizsgálódásom után találtam is a' termé-
szet kebelében egy olly szert, mellynek hatha-
tósságát tulajdon magam személyemen tapasztal-
ván, másokkal is közlöttem, és a' nép közt ki-
hirdetttem, hogy azok, a' kík a' fogfájásban
szenvednek, ha hozzám folyamodnak, én minden
személyválasztás, és minden költség nélkül raj-
tok segíteni kész leszek, melly ígéretemnek négy
esztendők elfolyása alatt eleget is tettem, és
ezen felebaráti szeretetet még tovább is szívesen
folytattam vóina, ha az általam talált áldott

szerhez kívántató külföldi materiálék nagyon meg nem drágúltak volna.

Avval ugyan kérkedni nem akarok, nem is kérkedhetek, hogy ezen fogfájást gyökerestől kigyógyító Tinkturának egyedül magam lettem volna feltalálója, inkább tulajdonítom azt a' fent említett nagy talentumú 's tapasztalású Anglus Orvos Doktoroknak, a' kiknek örökös háládatossággal tartozok, és tartoznak azok is mindnyájan, a' kiken én avval ekkorig segítetttem.

Úgy esett értésemre, hogy némelly helyeken az én nevem alatt, már mások is elkezdették a' fogfájást gyógyító Tinkturát készíteni, holott én annak készítését még eddig senkinek ki nem nyilatkoztattam, és míg a' kegyelmes egek életének 's egészségemnek kedveznek, ki sem fogom nyilatkoztatni, hanem mindenkor magam készítem, mellyet az általam megnevezett helyeken mindenkor lehet találni, azonban el nem hagyhatom, hogy ezen gyógyító szernek kinyilatkoztatásáért már nékem sok áldozatokat ígértek, de mivel ez a' megbetsúlhetetlen szer idegen országgi termésekből készítettik, mellyek a' jelenvaló időben sok okokra nézve felette drágák, hogy a' maga valóságában megmaradhasson, egyenes és állandó gondolkozású készítőt kíván.

A' fogtisztító pornak valóságos tulajdonságáról, 's annak hasznos vagy káros voltáról szükség a' következőket megjegyezni: —

A' fogak magok természeti mivoltokban gondoltatván nem egyebek, hanem eleven meleg tsontok, mellyek meghidegűlvén élesebbek és keményebbek lesznek, és a' kettő közt, tudniilik

a' meleg és hideg tsontok között éppen olly különbség van, mint a' vas és atzél közt, úgy hogy a' tűznek ereje által az elsőből leszen a' második, és evvel amazt ketté lehet vágni. Arra való nézve minden meghidegült tsontból, és éles, kövekből készített fogpor ártalmas a' fogaknak, ámbár akármelley vékony porrá készítessek is a' tűz által, a' mennyiben a' fogaknak márványozását, vagy glazurját ledörgöli 's annálfogva a' fog lágyabb vagy taplós részében lévő lyukatskák kinyílnak, mellyeknek a' leg kissebb savanyú eledel vagy gyümölts is fájdalmat okoz; mellyhez képpeszt szükség a' fogport lágyabb eszközökből készíteni, mint a' fogak magok, és ha szinte későbbben tisztítaná is azokat, de legalább semmi kárt nem okoz.

Írtam Bétsben, Karátsony Havának 4-dikén
1811-dik esztendőben:

Almási Balogh Dávid,
Királyi Hertzeg Albertnél
Udvári Tiszt.

Lakom a' Jósef külső városban, a' hosszú úttzában, a' 93 ik számú háznak első emeletjében, az arany findzsánál. — Ez a' Tinktura találtatik itt Bétsben magamnál, és a' Hertzeg Albert Kapusánál is. — Pesten Kiss Istvány Könyváros Úrnál. — Debretzenben Csáthy György Könyvnyomtató és Könyváros Úrnál.